

Danas **SPECIJAL**

ZAKONI ZA SIGURNIJI BIZNIS

ponedeljak, 28. novembar 2011.

Snežana Malović, ministarka pravde:
Ispravićemo sve što je negativno
u srpskom pravosuđu

Miodrag Kostić, MK Grupa:
Needukovane sudije, nemoralni
advokati, svakakvi biznismeni...

Suzan K. Fric, direktorka misije USAID:
U oblasti izvršenja presuda
napravljen je veliki napredak

Lu Brefor, direktor kancelarije SB:
Ključno je pitanje primena zakona
Zlatan Dimitrić, predsednik
Privrednog suda u Beogradu:
Rezultate sudova javnost ne primećuje

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ
ECONOMICS INSTITUTE
1947

Aleksandar Vlahović, predsednik
Ekonomskog instituta:
*Unapređenje poslovnog ambijenta je osnovna
tema o kojoj se govori i na kojoj se radi
u proteklih deset godina*

OKRUGLI STO EKONOMSKOG INSTITUTA
u saradnji sa Ministarstvom pravde

Što je bolji poslovni ambijent, to je manji rizik ulaganja

Aleksandar Vlahović, predsednik Ekonomskog instituta

U napređenje poslovnog ambijenta je osnovna tema o kojoj se govori i na kojoj se radi u proteklih deset godina. Očigledno je da nije moguće postići viši stepen konkurentnosti srpske privrede bez značajnog smanjivanja rizika ulaganja. Smanjivanje rizika ulaganja je u korelaciji s kvalitetom poslovnog ambijenta. Što je rizik veći, kvalitet poslovnog ambijenta je manji, i obratno. Smatrali smo da je potrebno posebno akcentovati doprinos koji zakonodavne i institucionalne reforme pravosudnog sistema Srbije daju sveukupnoj reformi privrednog sistema i generalno uspešnoj privrednoj tranziciji. Ovaj aspekt pravosudne reforme, smatramo, do sada nije dovoljno potenciran u stručnoj javnosti. Naš stručni skup treba da ukaže na važnost ovog projekta. Zato smo nastojali da na jednom mestu okupimo relevantne eksperte i učesnike u privrednom životu. One koji su kreatori pravosudne reforme, dakle Ministarstvo pravde s ministarkom Malović na čelu, zatim strane i domaće eksperte, kao i predstavnike Privrednog suda Beograda i Privrednog apelacionog suda. Svakako, pozvali smo i one čiji poslovni uspeh u potpunosti zavisi od uredenosti poslovnog ambijenta, privredna udruženja i ključna preduzeća privatne privrede.

Veliki napredak u oblasti izvršavanja presuda

Suzan K. Fric, direktorka Misije USAID u Srbiji

Želela bih najpre da zahvalim Ekonomskom institutu na organizovanju ovog okruglog stola koji naglašava presudnu važnost pravosudnog sistema za poslovno okruženje. Takođe bih želela da zahvalim ministarki Malović na njenom prisustvu okruglom stolu danas i na njenim naporima u reformi sistema sudstva i sudske procedura. Ministarka lično i njeno ministarstvo veoma su nam važni i predani partneri.

Uloga i uticaj Ministarstva pravde sežu daleko i izvan samog sudskega sistema. Pravosudni si-

nju, koji će u potpunosti biti sproveden u maju 2012. godine. Ovaj novi zakon se zasniva na reformama sprovedenim tokom nekoliko godina, od kojih je mnoge podržavao USAID.

Danas, u Srbiji su na snazi dva reformisana zakona koja definišu efikasnost izvršenja ugovora i sudske odluke - Zakon o parničnom postupku i Zakon o izvršenju i obezbeđenju. Ovi zakoni postavljaju temelj koji pruža sigurnost preduzećima da će sudske odluke biti izvršavane efikasno i u kraćem roku. Kada se jednom primene i

U Srbiji je u oblasti izvršenja presuda napravljen veliki napredak, a period od narednih šest meseci biće od ključnog značaja za obezbeđenje takvog okruženja u kome će preduzeća i građani u Srbiji imati koristi od novog Zakona o izvršenju, koji će u potpunosti biti sproveden u maju 2012. godine

stem je jedan od ključnih determinanti kvaliteta poslovnog okruženja jedne zemlje. Kompanijama je potrebno predvidivo, pravično i efikasno upravljanje slučajevima i blagovremeno izvršenje sudske odluke. Kašnjenja i nedostaci u rešavanju i sprovođenju slučajeva imaju brojne posledice: preduzeća oklevaju u zaključivanju ugovora, banke povećavaju kamatne stope i ograničavaju kreditne aktivnosti, a strani investitori razmatraju samo one lokacije sa sigurnijom pravnom zaštitom. Svi ovi faktori ograničavaju ukupni ekonomski rast.

U Srbiji je u oblasti izvršenja presuda napravljen veliki napredak, a period od narednih šest meseci biće od ključnog značaja za obezbeđenje takvog okruženja u kome će preduzeća i građani u Srbiji imati koristi od novog Zakona o izvrše-

svedu, ovi zakoni bi trebalo značajno da smanje vreme trajanja sudske postupaka koje danas, prema procenama Izveštaja Svetske banke o poslovanju u 2012., iznosi 635 dana. Takođe, njihom primenom trebalo bi da se smanji broj slučajeva pred Evropskim sudom za ljudska prava, pokrenutih zbog kršenja prava građana i preduzeća na blagovremeno izvršenje sudske odluke. Ovo će povećati opšti ugled Srbije i u međunarodnoj arenii i unutar zajednice investitora.

S druge strane, usvajanje ovih zakona označava početak ukupne reforme - njihovo sprovođenje je od ključnog značaja ukoliko postoji volja da se trenutna situacija suštinski promeni. Anketa koju je među srpskim preduzećima nedavno sproveo USAID Projekat za bolje uslove poslovanja pokazuje da 72 odsto preduzeća smatra da se sudske od-

luke retko izvršavaju ili se nikada ne izvršavaju. Prema Izveštaju Svetske banke o poslovanju u 2011. godini Srbija se i dalje nalazi na 20. mestu na listi 24 zemlje Istočne Evrope i Centralne Azije u izvršenju ugovora, a na 104. od 183 zemlje širom sveta. Evropski sud za ljudska prava i dalje procenjuje da je jedna trećina slučajeva iz Srbije pred ovim Sudom posledica neizvršavanja sudske odluke.

Iz tog razloga smo danas u najvažnijoj fazi - pripremi za sprovođenje novog zakona.

Ovo je nov, važan i izazovan zadatak Ministarstva. Iskustvo u regionu pokazuje da reforma sistema u cilju izvršenja presuda nije jednostavna. Ona zahteva predanost i efikasnu saradnju, kao i koordinaciju svih relevantnih strana učesnika u

tom procesu. Ali potencijal pozitivnog rezultata je veliki. Ako se svi pripremni koraci preduzmu blagovremeno, 2012. godine Srbija bi trebalo da se pomeri sa dna liste efikasnosti izvršenja sudske odluke, gde se danas nalazi prema anketi Svetske banke. Ako se slučajevi procesuiraju brže, a odluke se izvršavaju, konkurenčnost srpskih preduzeća i Srbije kao investicionih destinacija jednako će biti unapredjeni.

USAID ostaje posvećen pružanju podrške Vladu Srbije u reformi i unapređenju poslovnog okruženja zemlje i pravosudnog sistema. Poništni smo na svoje dugogodišnje partnerstvo s Ministarstvom pravde i radujemo se nastavku naših udruženih npora u ovoj kritičnoj godini.

Zakoni garantuju veću bezbednost investicija

Vladimir Čupić, predsednik UO NALED i IO Hipo Alpe Adria banke

Potpuno sam uveren da rešenja iz ovih zakona u potpunosti garantuju veću bezbednost investicija i stvaranja kvalitetnijeg poslovnog ambijenta u našoj zemlji

U ovoj godini je donet niz važnih zakonskih akata, uključujući i dva zakona o kojima raspravljamo, koji značajno stvaraju prepostavke da se unapredi poslovni ambijent u Srbiji. S obzirom na bolja rešenja koja donose i izvesnost da će sudske sporovi trajati kraće, odnosno da će sporovi u kojima učestvuju privredni subjekti biti rešavani na adekvatni način, veoma sam zadovoljan što su doneti zakoni o kojima danas raspravljamo. Želim

da napomenem da su oni samo deo seta zakona koji donose takve mere kojima su svi oni problemi koji su postojali u prethodnim zakonima rešeni na valjan način. Potpuno sam uveren da rešenja iz ovih zakona u potpunosti garantuju veću bezbednost investicija i stvaranja kvalitetnijeg poslovnog ambijenta u našoj zemlji. Naravno, potrebno je sve ovo implementirati, međutim, verujem da je u ovom slučaju sve postavljeno onako kako treba.

Najteže je postići promenu svesti

Snežana Malović, ministarka pravde

Ovaj okrugli sto vidim kao jedinstvenu šansu da pravosuđe Srbije sagledam iz jednog drugog ugla, kao i da razmenom informacija dođemo do rešenja koja će nam pomoći u daljem radu. Kada smo krenuli s reformom pravosuđa, pred sebe smo postavili tri cilja. Prvi je efikasnije postupanje sudova, zatim intenziviranje borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije, a jedan od ciljeva reforme je i efikasnije postupanje privrednih sudova i zaštita investicija u Srbiji. To je u skladu sa osnovnim ciljevima koje je Vlada Srbije postavila prilikom svog formiranja. Ekonomija i pravosuđe su blisko povezani, i ukoliko reforme i privreda ne idu paralelno, nema mogućnosti za napredak našeg društva.

Reforma pravosuđa je sveobuhvatan program Ministarstva pravde čiji je glavni zadatak poboljšavanje rada svih pravosudnih tela u Srbiji i uspostavljanje vladavine prava kroz jačanje profesionalizma i odgovornosti pravosuđa

Šta. Reforma pravosuđa je sveobuhvatan program Ministarstva pravde čiji je glavni zadatak poboljšavanje rada svih pravosudnih tela u Srbiji i uspostavljanje vladavine prava kroz jačanje profesionalizma i odgovornosti pravosuđa. Na taj način će se povećati pravna sigurnost građana i privrede i končano osigurati strana ulaganja koja su neophodna za brži privredni rast.

U reformu pravosuđa nismo ušli olako. Uradili smo niz analiza koje su pokazivale da je stanje pravosuđa bilo pred kolapsom. Pravosude Srbije je, nažalost, samo doprinelo tome dozvolivši da postoje montirani politički postupci, a od 70 sudija tadašnjeg Trgovinskog suda u Beogradu, petnaestoro njih se nalazilo u krivičnom postupku. Mi smo odlučili da ispravimo sve to što je bilo negativno u srpskom pravosuđu i da izmenimo percepciju građana prema samom pravosuđu. Kada pogledamo analizu urađenu 2007. koja je govorila da je pravosuđe

mimo dnevne politike i štititi interese stranih i domaćih investitora. Reformu pravosuđa osmisili smo kroz nekoliko faza. Prva je faza opšte istrage i ja sam uverena da će kroz nekoliko meseci to pitanje u potpunosti biti okončano. Druga je faza izmene procedure rada, i to kako krivične procedure tako i procedure u parničnim postupcima, i u postupcima izvršenja, zato što nismo želeli da izvršenje bude novi parnični postupak kakav je, nažalost, bio slučaj. Zatim, izmena organizacije rada i ono što je možda najteže postići - promena svesti. Ukoliko budem imali istu svest koju smo imali pre nego što smo započeli reformu u srpskom pravosuđu, nećemo moći da primenjujemo u pravoj i punoj mjeri ova dva zakona o kojima danas raspravljamo.

U protekle dve godine od početka reforme zaokružili smo zakonodavni okvir i obezbedili savremene zakone. Privredni sudovi pokazuju zavidne re-

zultate, pa tako statistika pokazuje da je uspešno savladavanje predmeta na nivou od 95% u svim privrednim sudovima. I broj predmeta starijih od pet godina u Privrednom apelacionom sudu smanjen je za 72 odsto. Gotovo

Privredni sudovi pokazuju zavidne rezultate, pa tako statistika pokazuje da je uspešno savladavanje predmeta na nivou od 95 odsto u svim privrednim sudovima. I broj predmeta starijih od pet godina u Privrednom apelacionom sudu smanjen je za 72 odsto. Gotovo svi predmeti stariji od dve godine su rešeni

svi predmeti stariji od dve godine su rešeni. Nikad više ne smemo da dozvolimo da postupci traju 20 godina i da se stvara klima nesigurnosti i neiz-

vesnosti. Stoga bi trebalo zakonski regulisati da parnice ne traju duže od dve godine, i to u najtežim slučajevima. Izvršenja su bila rak-rana srpskog pravosuđa zbog nedopustivo dugog trajanja. U analizama koje smo uradili pre nego što smo krenuli u izradu zakona o izvršenju i obezbeđenju pokazalo se da 73 odsto preduzeća nikada ili retko koristi sudske mehanizme za naplatu potraživanja. To je potpuno nedopustivo i u zakonu koji je donet i počeo da važi u septembru ove godine upravo smo pokušali da rešimo taj problem. Po prvim rezultatima koji su postignuti nakon donošenja novog zakona, rekla bih da smo na dobrom putu da to i ostvarimo.

Po novom zakonu o izvršenju uvedi se nova kategorija privatnih izvršitelja, čime će se rastereti sudovi. Procena je da bi čak 20 odsto predmeta moglo da prede u ruke privatnih izvršitelja. Brzo izvršenje sudskeh odluka i verodostojnost isprava do-

veće do veće sigurnosti u prometu robe i usluga kroz brzu naplatu potraživanja. Za sigurnost poslovanja posebno će biti značajni javni registri koji će do najmanje mere smanjiti rizik poslovnog angažmana. Naime, u knjigu dužnika biće upisani svi protiv kojih je pokrenut sudski postupak, a postojaće i jedinstveni registar dostupan svima preko interneta. Knjigu dužnika vode osnovni i privredni sudovi, dok jedinstveni registar vodi Ministarstvo pravde.

Sigurnost investicija i uspostavljanje poverenja domaćih i stranih investitora daće značajan podstrek privredi i verujem da će dovesti do većih ulaganja. Na taj način povećaće se i sigurnost građana Srbije u ekonomskom smislu. Mi smo svesni značaja privrednog sudstva, a sigurna sam da su i nosioci pravosudnih funkcija svesni svoje odgovornosti jer postupanje u privrednim predmetima je naš izlog u svet.

31. oktobrom blokirani veliki broj privrednih subjekata zbog neposlovanja, što ukazuje na to da efikasnost sudova u rešavanju poslovnih sporova još nije na onom nivou na kome očekujemo da bude.

Rekao bih i nekoliko rečenica u vezi sa stečajem privrednih subjekata u Srbiji. Od svih zemalja u regionu Srbija ima najduži stečajni postupak. Kod nas u nekim slučajevima taj stečajni postupak traje i dve godine. Susrećemo se, takođe, i sa problemom nedovoljne efikasnosti stečajnih upravnika. U praksi se dešava da jedan stečajni upravnik biva zadužen za rukovođenje većim brojem preduzeća u stečaju, što u potpunosti umanjuje njegovu efikasnost i produžava rok stečajnog postupka. Takođe, problem predstavlja i nadoknade koje stečajni upravnici dobijaju za obavljanje tog posla. Želeo bih da ukažem i na postojanje Arbitražnog suda pri Privrednoj komorbi Srbije. Odluke njegovih arbitara su iste težine kao i odluke drugih arbitražnih sudova, a takođe postoji i trgovinska arbitraža koja poseduje visok nivo efikasnosti i fleksibilnosti.

Srbija ima najduži stečajni postupak u regionu

Miloš Bugarin, predsednik Privredne komore Srbije

Ranije je u Privrednoj komori Srbije preovladavalo dosta kritičnih tonova o načinu rada sudstva. Tada smo se suočavali sa slučajevima koji su predstavljali ono što se zove ograničavanje uslova privrednog ambijenta. Donošenje nova dva zakona (Zakon o parničnom postupku i Zakon o izvršenju i obezbeđenju - prim. ur.) obrazovalo je privrednike jer će oni sprečiti raznorazna ograničenja sa kojima su se ranije susretali. Rečeno je već da su sudski sporovi trajali četiri do pet godina, što je bilo potpuno obeshrabrujuće za privrednike. Takva situacija nije bila nimalo dobra jer je štićen tzv. dužnički lobi, što u svakom slučaju nije bilo afirmativno za domaće i strane investitore, niti je Srbiju predstavljalo kao destinaciju koja ima afirmativan poslovni ambijent. Pored svih ostalih stvari koje su važne da se Srbija profilše kao zemlja sa dobrom poslovnom klimom, izuzetno je važno donošenje i ova dva zakona jer je došlo do pozitivnog pomaka i reforme srpskog pravosuđa, što je jako važno. Ono što bih želeo da naglasim jeste to što će pored implementacije ova dva zakona veoma

dragocene koristi pri izradi adekvatnih zakonskih rešenja. Sa aspekta pravne sigurnosti dugo trajanje sudskeh sporova i dalje predstavlja smetnju u poslovanju i utiče na eventualne odluke investitora za realizaciju njihovih investicija. Problem predstavlja i to što je postupak arbitraže nedovoljno razvijen.

Negativni primeri iz Hrvatske i Srbije

Slobodan Vučićević, predsednik kompanije NCA Investment Grupa

U svojoj diskusiji ograničio bih se na komentare vezane za ova dva zakona, o parničnom postupku i Zakona o izvršenju i obezbeđenju. Mislim da je donošenje ovih zakona izuzetno važno i o tom pitajući slažem sa prethodnim učešnicima u diskusiji. Mi smo imali jednu veoma lošu situaciju da su parnični postupci trajali maratonski dugo, da se slobodno može reći da su dovedeni do potpunog apsurga. Tako ima pravila da prosečan postupak traje i po 65 dana, mada moram reći da me je taj podatak iznenadio kada sam saznao za njega jer sam mislio prema nekim iskustvima da ti postupci traju i znatno duže.

Srećom, sada se stvar promenila, odnosno pojavila se svest da trajanje tih postupaka treba znatno skratiti. Uvek sam se pitao kada će nadležni shvatiti da je to potrebno uraditi i kada će prestati s nepotrebним gomiljanjem postupaka vezanih za privrednu delatnost. Način kako i zbog čega su se odlagali procesi bili su potpuno besmisleni. Stalnimi izostajanjem advokata, nepojavljivanjem svedoka optuženih ili nekih drugih učešnika u sudskom procesu predstavljalo je samo vid opstrukcije koji može da se koristi kada nekoj od strana u sporu odgovara da se sa procesom odgovrači. To je bilo zaiska nepriljivo i veoma loše primijeno kod nas privrednika. Međutim, u međuvremenu su doneta ova nova zakonska rešenja koja su, slobodno mogu reći, u interesu poboljšanja ekonomskih resursa koje poseđuju ova zemlja. Dosadašnjim nepravilnim načinom, odnosno odgovračenjem donošenja odluka u privrednim

sporovima, ti resursi kojima raspolaže naša zemlja potpuno nepotrebno su te trošili. Kao nešto negativno kada je reč o sudskim procesima, naveo bih jedan primer moje kompanije u Hrvatskoj pred tamošnjim pravosudjem i mogu reći da sam veoma zadovoljan što se takve stvari ne dešavaju kod nas u Srbiji. Naime, meni se desila veoma neprljativa situacija kada sam sa najboljom namerom ušao u jednu poslovnu akviziciju vezanu za kupovinu jedne kompanije u Hrvatskoj. Imao sam veliko poverenje u partnera sa kojim sam radio taj posao, čak sam mu dao i period od sto dana da samostalno vodi kompaniju.

Imao sam veliko poverenje u partnera sa kojim sam radio taj posao, čak sam mu dao i period od sto dana da samostalno vodi kompaniju, međutim, partner me je tužio i hrvatsko pravosudje je u neverovatno kratkom roku, za dva dana donelo privremenu mjeru kojom mi se onemogućava da učestvujem u upravljanju kompanijom čiji sam većinski vlasnik

Da se vratimo situaciji u Srbiji. Dužnost naših zakonodavaca je da donose takve zakone i druge zakonske akte koji treba da onemoguće situaciju u kojoj su sudski sporovi produžetak onoga što se zove nelojalna konkurenca. Dakle, moraju se uspostaviti jasni kriterijumi i odrediti vremenski rokovi trajanja privrednih postupaka, što se upravo čini ovim zakonskim rešenjima o kojima diskutujemo. Naglasio bih da mere iz zakona o izvršenju i obezbeđenju omogućavaju znatno ubrzavanje postupaka jer primiti bih da su sudske odluke potpuno obesmišljene ako ne može da usledi izvršenje. Opet bih naveo jedan konkretni primer u vezi s radom na našoj kompaniji. Reč je o jednoj garaži koju smo snavesno kupili pre četiri godine od njenog tadašnjeg vlasnika. Međutim, čovek koji je koristio garažu nije htio da izade iz nje. Da bi nas onemogućio da uđemo u njen posed, on je parkirao automobil ispred garaže godinu dana. Pored toga, koristio je i druge metode opstrukcije kako bi nas spričio da uđemo u posed onoga što je naše, da bi tek nakon 1.400 dana nedavno naša kompanija uspela da dobije tu garažu, odnosno mogućnost da je zaista i koristi. Mogu reći da nam je ovaj slučaj poslužio kao jedna vrsta eksperimenta jer smo hteli da vidimo koliko će, a da ne zahtevamo neke dodatne mere pred sudskim organima, tražiti ova situacija, i mogu da konstatujem da je ta situacija trajala duplo duže nego što je uobičajeno, a reč je samo o jednoj garaži. Sa stanovišta rasipanja resursa ovaj slučaj je izuzetno negativan primer sudske prakse u Srbiji.

Za početak ču potrošiti dva minuta radi analize jednog prostog primera. Zamislite da želite da pokrenete autoprevoznički biznis i kupite autobus, vaš autobus će stići u Novi Sad za tri sata umesto da sat, kako biste prevozili putnike na relaciji Beograd - Novi Sad. Predviđeno je da vreme trajanja puta bude jedan sat. U skladu sa tim, preduzetnik će napraviti bisnis plan koji je osnova za uzimanje kredita od banke. Međutim, kada povezete autobus ka Novom Sadu vaš vozač nailazi na mnogobrojne prepreke. Pre svega, postavljena su ograničenje broj needukovanih sudija i nemoralnih advokata. Bizni-

Pri tom vozač je bio zaustavljan i u slučajevima kada za to nije bilo osnova. Zbog svega navedenog, vaš autobus će stići u Novi Sad za tri sata umesto da sat, kako je rečeno.

Kao krajnji rezultat preduzetnika neće biti u mogućnosti da vrati kredit banci niti će moći profitabilno da se bavi svojom delatnošću. Ovaj primer je samo učinkovit demonstracioni poslovni u srpskoj privredi.

Kada je reč o sudstvu, može se konstatovati da postoji veliki broj needukovanih sudija i nemoralnih advokata. Bizni-

recimo MK Grupa na čijem sam čelu, zaista nije lako da posluje u takvom okruženju.

Ova dva zakona o kojima pričamo apsolutno pogoduju stvaranju boljeg pravnog ambijenta, odnosno, da se vratim na svoj primer sa početka, ova dva preduzetnika će napraviti bisnis plan koji je osnova za uzimanje kredita od banke. Međutim, kada povezete autobus ka Novom Sadu vaš vozač nailazi na mnogobrojne prepreke. Pre svega, postavljena su ograničenje broj needukovanih sudija i nemoralnih advokata. Bizni-

vezane za firme u stečaju, sve dok postoji stečajna masa. To bi trebalo regulisati na drugačiji način putem nametanja jasnih rokova za preporod i reorganizaciju firme, ukoliko je to, naravno, moguće. Pored toga treba obratiti posebnu pažnju na izbor sudske veštaka obzirom na njihov znacaj u sudske postupku. Takodje, uvođenje privavnih izvršitelja je veoma dobar potencijal za ubrzavanje postupaka u praksi. Iz tog razloga bi trebalo da privrednicima da na prave adekvatnu finansijsku konstrukciju za realizaciju stvarno definisan na najvišem nivou.

Kako govorimo o ambijentu za rad, možemo da konstatujemo da je tu situacija, kada je reč o Srbiji bolja od, recimo, Ukrajine, ali je ipak još uvek mnogo lošija nego u Velikoj Britaniji ili Sjedinjenim Američkim Državama. Stoga moramo da se orijentisemo na primere iz tih razvijenih zemalja. Tako bi, recimo, SAD trebalo da nam bude primer kada je reč o stečajnom postupku

Takođe, ono što je izuzetno bitno je da je jasno propisano vreme trajanja pravnih procedura. Ipač hteto bih da ukazem na neke stvari sa stanovišta MK Grupe koje bi mogle da budu problematične. Naime, problem stečajnih upravnika je evidentan. Dobro je što su propisane njenihove naknade i način rada kojim moraju da se rukovode, samo je zaboravljena najvažnija stvar, a to su rokovi. Sada imamo situaciju da se stečajni upravnici ponosaju prilično bilo i ne obustavljaju aktivnosti

vi tog tipa traju znatno duže. Zakon ne bi trebalo da dozvoli stečajni postupak duži od 60 dana. Samo u izuzetnim slučajevima stečajni postupak se može prolonzirati, ali nikako na više od dva do tri meseca. U ovom trenutku u Srbiji postoji 270 preduzeća koja su u stečaju. To je ogromna imovina. Ona tavori i svaki mesec u kom je firmu opstaje u takvom ne-rerenom stanju nije dobar ni za interes države, a ni za same firme, jer vrednost njenje imovine opada.

Kada u takvoj zemlji firma oduzme stečaj, ceo postupak se završava za dva meseca. Kada je reč o Srbiji, privredni sporu-

stvu ova imovina je najprepoznatljiva, a drugim novodometnim propisima, predstavlja pretečuči pravosudnu postupku. Isto je u Srbiji, da nije poznata metodologija za izračunavanje i da se ovi iznosi razlikuju od suda do suda. Ukoliko bi u toku postupka poverilac i dužnik postignu sporazum da se dug izmuri u ratama, izvršenje se obustavlja, umesto da se izvršenjem zastane dok ne protekne rok iz zaključenog sporazuma i nastavi na predlog poverioca u slučaju da dužnik nije ispunio svoju obavezu plaćanja.

Ima još drugih primedbi, zbori kojih su na jednom od seminara u vezi sa primenom navedenog zakona, gde su najbrojniji imovine u Srbiji, privredni sporu-

A nemaju imovine jer najpre Zakon o privrednim društvinama dozvoljava svakom da osnuje DDO sa samo 100 dinara osnovnog uloga, ili preduzetnicima da osnuju preduzetničke radnje, da a takođe nemaju lične imovine kojim bi odgovarali za obaveze. Nijednim propisom nije uspostavljen mehanizam kontrole koja ih je angažovala i platila. Pitanje je kako će sud postupiti ako obe stranke prilaze mišljenju veštaka sa različitim nalazima i koliko će ovakvi postupci koštati stranke. Pogotovo imajući u vidu činjenicu da ne postoje uspostavljena pravila koja regulišu obuku i stručni ispit za veštace pre upisa u registar stalnih sudske veštaka.

Ključno je pitanje primena zakona

Ljubomir Brefor, direktor kancelarije Svetске banke u Srbiji

Poštovana ministarko, dame i gospodo, zadovoljstvo mi je što sam danas ovde. Kako promena zakonodavstva može da doprinese poslovnom okruženju? Mislim da je srpska vlada dokazala, a mi smo se složili sa ovim stavom, da su pravosude, efikasno pravosuđe i dobri zakoni od kritične važnosti za podršku razvoju poslovanja. Banika je veoma aktivna u pružanju podrške naporima koje čine vlade širom sveta, a posebno Vlada Srbije, da reče ovo pitanje. Efikasan i efektivan pravni sistem i pravosude ključni su elementi uspešne ekonomije. Brojni su razlozi za to. Najpre, sudije i sudovi imaju za cilj da interpretiraju zakone i da se pobrinu da se spori koji se vode reše mirnim putem. Dalje, oni obezbeđuju zaštitu ekonomskih i socijalnih prava, a

takođe drže Vladu i državnu službu odgovornim za postupke i mere koje se sprovode na ovom polju. Sve su ovo kritični važni komponenti funkcioniranja tržišne ekonomije. Preduzeća i poslovno okruženje moraju da steknu sigurnost da će njihovi ugovori da se izvršavaju i da će njihova vlasnička prava i druga prava takođe biti zaštićena

Anketiranim zemljama bio je 1.8 a najviši 2.7. Na osnovu rezultata ankete bilo je jasno da, iz perspektive menadžera preduzeća, sudske sistema nije smatran naročito potpunim i efikasnim.

Nedavno, u okviru Multidatorskog fonda za podršku Ministarstvu finansija, Veoma je interesantan predmet da se odnosi na njihov stav prema pravosudnom sistemu - da li je efikasan, brz, pravilan, nepristran, nekorumpiran, da li je u mogućnosti da izvršava sudske odluke. Na osnovu ove ankete, kvalitet sudske indeksa je bio razvijen u svim ze-

troškovim itd. Veoma je interesantan predmet da su se, prema rezultatima ankete, preduzeća suočavala sa praktično dva problema: jedan je efikasnost, odnosno vremenski period o kom je ministarstvo preduzeća, sudske sistema nije smatran naročito potpunim i efikasnim.

Preduzeća i poslovno okruženje moraju da steknu sigurnost da će njihovi ugovori da se izvršavaju i da će njihova vlasnička prava i druga prava takođe biti zaštićena

mlijama. U to vreme, kada je sprovedena anketa, odnosno 2007. godine, a rezultati objavljeni 2008. godine, kvalitet sudske indeksa u Srbiji nije bio naročito visok. Iznos je 2.0. Naglašio je jednodimenzionalan kriterijum: efikasnost, kvalitet usluga, dostupnost, pravčnost, integritet,

starstvu pravde i Vladi Srbije, sprovedena je Anketa o percepcijama, perspektivama i očekivanjima menadžera preduzeća o pitanju pravosuđa. Anketa se zasnivala na odredenom broju kriterijuma: efikasnost, kvalitet usluga, dostupnost, pravčnost, integritet, a najniži indeks među svim

partnera pružaju podršku poslovno u oblasti izgradnje kapaciteta sudske u Srbiji. Ova

dva partnera pružaju podršku poslovno u oblasti izgradnje kapaciteta sudske u Srbiji. Ova

Treba se ugledati na primere iz razvijenih zemalja

Miodrag Kostić, predsednik kompanije MK Grupa

Velike su mogućnosti za zloupotrebe

Dragoljub Vukadinović, predsednik kompanije Metalac

Osnovni cilj novog Zakona o obezbeđenju i izvršenju jeste ubrzavanje izvršnih sudske postupaka. Zakon, međutim, sačinjava niz odredaba koje će izvršiti poverilac, a kada je reč o prethodnom zakonu, dovesti u situaciju da plate sudske taksе i preduzetnice, a da izvršenje bude ili obustavljeno, ili da ishod ima konstataciju da izvršni dužnik nema sredstava na kojima bi se provedlo izvršenje.

Navešću najnedostavljiviji primer samo nekih takvih odredaba: Izvršni poverilac je dužan da suđu dostavi adresu izvršnog dužnika, koja za fizičku ligu treba da odgovara adresi prebivališta ili boravista upisanu u odjeljenju MUP-a koji vodi evidenciju o licnim kartama. Ukoliko poverilac ne poseduje tačnu navedenu adresu, njegov predlog da izvršenje biće obdušeno s obzirom na to da MUP u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti podataka o licnostima, ne daje navedene informacije. Sud će, takođe, obustaviti izvršenje ukoliko poverilac ne preduzme izvršni postupak, a kada je reč o ambijentu za rad, možemo da konstatujemo da je tu situacija, kada je reč o Srbiji bolja od, recimo, Ukrajine, ali je ipak još uvek mnogo lošija nego u Velikoj Britaniji ili Sjedinjenim Američkim Državama. Stoga moramo da se orijentisemo na primere iz tih razvijenih zemalja. Tako bi, recimo, SAD trebalo da nam bude primer kada je reč o stečajnom postupku

Sud će obustaviti izvršenje ukoliko poverilac ne preduzme izvršni postupak, a kada je reč o prethodnom zakonu, do se ovi iznosi razlikuju od suda do suda

hanizma kontrole i poništavanja postupaka kojima vlasnici i preduzetnici pre osnivanja firme pre nose svoje srodrnike kako ista ne bi mogla biti predmet izvršenja za neizmirene obaveze. Isti ovaj Zakon omogućava vlasnicima DDO da društvo daju zajmio i učla dodatne uloge bez povećanja kapitala društva, sa pravom da izvrši povećanje navedenih uloga i zajmova vlasnicima, što opreža velike mogućnosti za zloupotrebu od strane vlasnika, a kod poverilaca može stvoriti pogrešnu sliku o likvidnosti takvog DDO.

Novi Zakon o parničkom postupku u cilju ubrzanja postupka predviđa da stranke samoinicijativno angažuju veštake i sud do stavljuju njihove nalaze i mišljenja. To za posudicu može imati neobjektivnost nalaza veštaka, odnosno pristrasnost prema strancu koja ih je angažovala i platila. Pitanje je kako će sud postupiti ako bi se njegovom primenom postupak obustavio za obaveze. Nijednim propisom nije uspostavljen mehanizam kontrole koja ih je angažovala i platila. Pitanje je kako će sud postupiti ako bi onemogućio da registrira na svoje ime ili, što se najčešće dešava, fiktivno na ime svojih srodnika, nove DDO i radnje, bez prethodne obaveze da izmire navedene poverilice. Takođe, nema me-

smatram da je prisustvo Ministarstva danas, na ovom okruglom stolu, jasno izražavajuće volje i posvećenosti Vlade da se kreće u tom smjeru i da prepozna i usvoji stava da su kvalitetni pravni sistem i jaka primena zakona ključne važnosti za poslovno okruženje

dva pomenuta zakona, što je važan korak u sprovođenju važnih reformi koje su već u toku. Smatram da je prisustvo Ministarstva danas, na ovom okruglom stolu, jasno izražavajuće volje i posvećenosti Vlade da se kreće u tom smjeru i da prepozna i usvoji stava da su kvalitetni pravni sistem i jaka primena zakona ključne važnosti za poslovno okruženje. Svi prisutni ovde znaju da živimo u teškim vremenima i da reforma sudske ustanove, i GIZ Projekat kolega iz Nemačke za sprovođenje kvalitetnih reformi su započele 2008/2009. godine, sve više dobijaju na značaju.

Šta je suštinski novo u novim zakonima

Miroslav Nikolić, predsednik Privrednog apelacionog suda

Zakon o parničnom postupku ne sumnjiće je ključni zakon u ostvarivanju subjektivnih građanskih prava i otuda je njegov ogroman značaj. On je usvojen i objavljen 28. septembra ove godine, a stupaće na snagu 1. februara 2012. godine.

Velika su očekivanja od ovog zakona u zaokruživanju reforme pravosuđa. Razvoj društva i veći obim zaštićenih dobara utiče na raznovrsnost predmeta, a pravni promet zahteva vrlo brzo procesuiranje predmeta jer svako odgovlačenje postupka nanosi jednaku štetu i onima koji na kraju uspeju u parnici. Osim toga, praktična

Najvažnija načela za zakonitu, efikasnu i pravičnu zaštitu su posebno razrađena, ali ne kao deklaracije. Zakon o parničnom postupku afirmaže parnični postupak u skladu sa onim što bi on trebalo da bude. U tom smislu se iz ovog zakona otklanja nepoverenje prema strankama, stranačkim dispozicijama i stranačkim procesnim radnjama.

Parničnim postupkom se štite subjektivna građanska prava i u skladu s tim je i postupak, pre svega, tako i organizovan, kao stranačka borba, čime se ne oduzima pravo i dužnost suda da bude garant zakonitosti i pravilnosti

Veštačenje je postavljeno na bitno drugačije osnove u skladu s doslednom primenom raspravnog načela. Uz veliko normativno i suštinsko je poboljšanje delatnosti veštačenja, jer je od polovine godine u funkciji javni

Registrar veštaka na internet stranici Ministarstva pravde sa svim bitnim podacima o svakom veštaku na području Republike Srbije. Tako su stvorenii suštinski uslovi za efikasniji rad pravosudnih organa, ali i za efikasno postupanje i samih stranaka

primena materijalopravnih propisa, ma koliko da su dobri, neefikasna je ukoliko je manjkavno procesno zakonodavstvo.

Praksa je pokazala da je neefikasnost sudova u dobroj meri bila uslovljena nekim rešenjima Zakona o parničnom postupku tako da su dužnici na račun poverilaca profitirali kroz dugotrajne i skupe parnice. ZPP je samo jedan od instrumenata pravnog sistema koji sa svoje strane treba i mora da doprinese pravnoj sigurnosti svih pravnih subjekata, što je uslov ekonomskog opstanka, ali i razvoja svake države.

postupanja, a potpuno jasno su definisani prava, dužnosti i odgovornosti i suda i parničnih stranaka.

Veštačenje je postavljeno na bitno drugačije osnove u skladu s doslednom primenom raspravnog načela. Uz veliko normativno i suštinsko je poboljšanje delatnosti veštačenja, jer je od polovine godine u funkciji javni Registrar veštaka na internet stranici Ministarstva pravde sa svim bitnim podacima o svakom veštaku na području Republike Srbije. Tako su stvorenii suštinski uslovi za efikasniji rad pravosudnih organa, ali i za efikasno postupanje i samih stranaka.

Kada je reč o posebnim postupcima i njihovom noveliranju, uveden je postupak za zaštitu kolektivnih prava i interesa zato što postoji potreba za tim da se određenim organizacijama (organizacije potrošača, organizacije koje štite lica sa posebnim potrebama i tome slično), omogući da obave onu funkciju koja im je priznata materijalnim zakonom. U tom smislu ovaj pravosudni zakon ima za cilj da omogući da se novine u većem broju zakona koji su doneti od 2004. do 2011. godine sprovedu.

Jedna od najvažnijih novina je obaveza suda da odredi vremenski okvir za sprovođenje postupka u skladu sa načelom sudjenja u razumnom roku.

Ovo je izuzetno značajno jer se najveći broj presuda Evropskog suda za ljudska prava na štetu Srbije donosi upravo zbog povrede ovog načela. Istovremeno, ovim rešenjem se potvrđuje opredeljenje za transparentni sistem pravosuđa.

U maju ove godine usvojen je novi Zakon o izvršenju i obezbeđenju. Opšti deo zakona počeo je da se primeni 18. septembra, a 18. maja 2012. godine počće primena dela zakona koji se odnosi na privatne izvršitelje.

Rezultati istraživanja koje je, tokom izrade nacrta zakona, sproveo Program za reformu stečajnog i izvršnog postupka (BES), koji finansira Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID), ukazuju na to da preko 73 odsto preduzeća „nikada ili retko“ koristi sudske mehanizme za naplatu potraživanja. Analiza reprezentativnog uzorka predmeta u trgovinskim sudsivima pokazuje da je stopa naplate manja od 5 odsto, a da prosečna starost predmeta prelazi 500 dana, uprkos činjenici što sud rešenje o izvršenju doneće za 20 dana.

Svrha donošenja novog zakona bila je da se omogući brzo izvršenje sudskih odluka i verodostojnih isprava i da se na taj način postigne nekoliko bitnih ciljeva:

- da se izvršni sudski postupci ubrzaju, time postigne veća pravna sigurnost i izvesnost, veća sigurnost u prometu robe i usluga kroz brzu naplatu

pre nego što sa nekim stupe u poslovne odnose, da u registrima provere da li se sprovodi izvršenje na imovini eventualnog partnera, odnosno da li je njegova imovina pod sudskom mermom zabrane raspolažanja ili opterećenja. U Knjigu dužnika koju vode osnovni i privredni sudovi biće upisani svi izvršni dužnici protiv kojih je po-

potraživanja, kao i sigurnost investicija i uspostavljanje poverenja stranim investitorima.

Novi zakon sadrži bitne novine kojima bi trebalo ubrzati sudske postupke, ali uvodi i novu pravosudnu profesiju - privatne izvršitelje.

Poseban značaj imaju javni registri koji se ovim zakonom uvode. Za poslovnu zajednicu će oni imati veliki značaj jer će poslovni subjekti moći,

krenuti sudski postupak za pribavljanje izjave o imovini. Ime takvog dužnika biće upisano u Knjizi dužnika koja se vodi kao javni registar, dostupan svima, na Portalu sudova Srbije. Podaci iz ovog registra dostavljaju se Ministarstvu pravde koje vodi Jedinstveni registar izvršnih dužnika za teritoriju cele Republike Srbije, koji će takođe biti dostupan svima preko interneta. Kada sud donese privremenu meru

U ekonomskoj krizi svi su pomalo paranoični

Dragan Đuričin, predsednik Saveza ekonomista Srbije

Moja motivacija da dođem na ovaj okrugli sto prvenstveno je da nešto naučim, a mislim i da će moji saveti pomoći onima koji implementiraju ove zakone da njihova rešenja budu još uspešnija. Na početku bih želeo da naglasim da se reforme u Srbiji već jednu deceniju sprovode sa izrazitom pristrasnošću prema održavanju makroekonomske stabilnosti, svedene na kontrolu potrošačke cene i na privatizaciju. Svetske organizacije i glavni finansijski reforme u Srbiji uglavnom disciplinuju vladu da se drži načela čvrstog budžetskog ograničenja na makronivou. Mikroekonomska perspektiva ili poslovna perspektiva je u drugom planu arhitekata reforme u Srbiji do sada, kao da je zaboravljeno da ako imate neko budžetsko ograničenje na mikronivou, onda se gubici i nelikvidnost vrlo brzo kanalima privrednih tokova prenesu i na makroekonomski nivo. Rezultat svega toga je neefikasnost privrede što dovodi do pojavlivanja rashoda. Sa velikim zadovoljstvom ekonomisti koji problem posmatraju sa poslovne strane, odnosno shvataju njenu bit-

nost jer se vrednost stvara na mikroekonomskom nivou, komentarišu ove zakone i ja sam mogu samo da čestitam zakonodavcima na donešenim rešenjima. Takođe, čestitao bih zakonodavcima i na hrabrosti i konzistentnosti da se uobičaje upravo ovakva zakonska rešenja. Zahvalio bih i međunarodnim organizacijama koje bez obzira na to što vode računa o zadužnosti zemlje i činjenici da država ne sme da probije stepen zaduženja prema inostranstvu, vode računa i o strukturnim reformama.

Što se tiče ekonomskog sadržaja ovih zakona, oni obrađuju dva naša velika ekonomska problema, ja bih rekao dva defekta našeg privrednog sistema. Prvi je defekt tzv. spontanog finansiranja. Znači, pored finansiranja iz sopstvenih izvora i finansiranja iz kredita, finansiraju još i poverioci, banke, partneri ili finansira država. Taj problem u Srbiji je ogroman. Drugi problem je siva ekonomija. Mnogo ima fantomskih firmi koje nastanu i nestanu. Nakon toga se njihovi slučajevi dugo vuku po sudovima, njihova imovina se potpuno obezvredi, a po-

verioci nikada ne naplate svoja potraživanja. Iz ekonomske perspektive problemi koje posmatraju ova dva zakona spadaju u oblast tzv. asimetričnih informacija koje se ne mogu izbegići u ekonomskim transakcijama, ali se mogu minimizirati, tako da ovaj zakon vidim kao jedan veliki iskorak u rešavanju problema sa kojima se privreda do sada suočavala u sudskim procesima. Smatram da zakoni koji se donose kod nas uvek treba da budu takvi da ostvaruju princip kompatibilnosti sa zahtevima Evropske unije. Takođe, ono što je veoma bitno naglasiti jeste da zakon nikako ne sme da institucionalizuje greške, već treba da ih onemogući ili ako se već dese da uvede sankcije za njih.

Mislim da je ovim novim zakonskim rešenjima mnogo toga pozitivnog već učinjeno, pre svega na preventivnom planu. Ono što je bitno znati jeste da ova zakonska rešenja treba da se usklade i upotpune sa još jednim zakonom koji bi trebalo da bude donesen u februaru sledeće godine ili najkasnije za šest meseci od tog roka. To je jedan izuzetno bitan

zakon, kao što sam već rekao, a reč je o zakonu o privrednim društvima. Imam predlog u vezi sa implementacijom ovih zakona jer je sasvim jasno da zakon bez mogućnosti implementacije nije dobar. Zato smatram da je kao podrška ovim zakonima izuzetno bitno da država doneše odgovarajuće podzakonske akte koji će omogućiti efikasnost delovanja, a istovremeno smanjiti prostor za moguću korupciju u sudstvu. Isto tako smatram da se ovim zakonskim rešenjima jasno mora podvući odgovornost ovlašćenog revizora jer ovde se ne srećemo s problemima na relaciji veliko preduzeće - malo preduzeće, već su česti slučajevi nesporazuma na relacijama između dva velika preduzeća tako da treba biti jasno precizirana odgovornost revizora kroz izveštaje koje je dužan da daje. Ako bi se malo dotorala ova zakonska rešenja u oblasti implementacije, ti zakoni bili bi reformski strukturalni zakoni u punom smislu te reči.

Mi smo suočeni sa tim da se naša privreda nalazi u krizi, a kada je reč o takvim situacijama, mi svi pomalo,

Treba naglasiti da će izvršitelj biti fizičko lice koje uživa ugled i javno poverenje u društvu, koje je diplomirani pravnik sa iskustvom i položenim stručnim ispitom za izvršitelja, koji je dostoјno i koje savesno obavlja delatnost iz svoje profesije. Izvršitelj obavlja sve poslove i vrši sve radnje kao i sudski izvršitelj.

obezbeđenja, kojom se zabranjuje raspolaganje ili opterećenje na imovini dužnika, ona će po predlogu moći da se upiše u Registru sudske zabrane koji vodi APR. Na ovaj način se svakom poslovnom subjektu omogućava kompletanu proveru poslovanja, statusa i solventnosti eventualnog budućeg partnera.

Najznačajnija novina je uvođenje izvršitelja u pravosudni sistem i u postupak sprovodenja izvršenja. Zakonom je predviđeno uvođenje privatnih izvršitelja, paralelno sa sudske izvršiteljima, koje poverioc mogu slobodno da odaberu za sprovodenje izvršenja, sem u porodičnim stvarima i izvršenjima u radnim sporovima koja se odnose na vraćanje na rad i koja ostaju u isključivoj nadležnosti suda.

Treba naglasiti da će izvršitelj biti fizičko lice koje uživa ugled i javno poverenje u društvu, koje je diplomirani pravnik sa iskustvom i položenim stručnim ispitom za izvršitelja, koji je dostoјno i koje savesno obavlja delatnost iz svoje profesije. Izvršitelj obavlja sve poslove i vrši sve radnje kao i sudski izvršitelj.

Iz navedenih razloga, od uvođenja izvršitelja očekuju se koristi i za poslovnu zajednicu jer će njihov kvalitet, broj i ovlašćenja moći da utiču na efikasnost sprovodenja izvršenja, ali oni mogu da daju svoj doprinos u smanjenju konflikata i sudske postupaka kroz posredničku i savetodavnu ulogu i stručnu pomoć u servisiranju i naplati duga, u najboljem interesu obe strane, bez učešća državne prinude.

Reforme se u Srbiji već jednu deceniju sprovode sa izrazitom pristrasnošću prema održavanju makroekonomskog stabilnosti, svedene na kontrolu potrošačke cene i na privatizaciju. Svetske organizacije i glavni finansijeri reforme u Srbiji uglavnom disciplinuju vladu da se drži načela čvrstog budžetskog ograničenja na makronivou

kako bih ja to definisao, postajemo paranoični. A kako bismo mogli da definišemo paranoju u krizi? To je neograničen appetit traganja za detaljima koji utiču na problem u kome se nalazimo. Mislim da su ekonomski sadržaj koji obuhvataju ova dva zakona takve prirode da predstavljaju koren problema naše privrede iz koga izlaze stablo, grane i drugi proizvedeni problemi, da se tako slikovito izrazim, i mislim da ako rešimo taj problem da smo na dobrom putu da rešimo pitanje kredibiliteta sistema. To praktično znači da bismo samim tim bili atraktivniji za investitore, ne samo strane već i domaće. Potrebno je naglasiti da u našoj zemlji postoji privredni kapital koji je sposoban za investiranje, ali zbog raznoraznih razloga u datom trenutku nije motivisan da tako nešto i čini.

Na samom početku želeo bih da vas u kratkim crtama izvestim o radu Privrednog suda u Beogradu u proteklih nekoliko godina. Starao bih s podacima iz 2008. godine. Te godine u toj sudske ustanovi radilo je 62 sudske koji su rešili 49.000 postupaka. Dve godine kasnije, 36 sudske istog suda rešilo je 69.000 predmeta. Imamo situaciju da, statistički gledano, 40 odsto sudske manje - reši 40 odsto sudske predmeta više. Koliko mogu da zaključim, niko od prisutnih to nije primetio. Nažalost, to nije primetila ni javnost. Međiji su tu činjenicu samo zabeležili, a jedini koji su primetili ovaj podatak su nadležni u Ministarstvu pravde, instituciji koja je i zadužena da prati takve stvari. U 2008. godini rešeno je više od 10.000 parnica. U toku tekuće godine rešeno je više predmeta nego 2008., a kako stvari stoje do kraja godine broj rešenih parnica će biti oko 13.000. Dakle, dolazimo do neoborivog zaključka da se sa manjim brojem sudske uspešno rešava veći broj predmeta, međutim, taj podatak očito ne zadovoljava nikoga.

Vratio bih se na izlaganje gospodina Kostića, koji je pričao o preprekama na putu koje doživljava prevoznik. Ako uđemo u tu priču, ja se osećam

kao gonič zaprege. Drugim rečima, kada je reč o sudske, svaki napredak istovremeno nije i dovoljan, ma koliko veliki bio. Opet se vraćam na podatak da se sa manjim brojem sudske rešava veći broj sporova, ali ni to nije dovoljno. Zbog čega je to tako? Sud rešava oko 40.000 predmeta godišnje. Potrebno je da sudske izvršitelji sproveđu rešenja koja donesu nadležni sudske organi. Na teritoriji delatnosti Privrednog suda u Beogradu, taj posao je do reforme obavljalo devet sudske izvršitelja. Da vas podsetim, ukoliko vam nije poznat taj podatak, Ministarstvo pravde priprema podzakonske akte za imenovanje privatnih sudske izvršitelja. Na osnovu tih akata biće imenovano oko sto privatnih sudske izvršitelja za teritoriju pod nadležnošću Privrednog suda u Beogradu. Dakle, ti privatni izvršitelji imajuće svoje pomoćnike. Želim da kažem da je upravo ono što je nama potrebno povećanje broja ljudi koji na terenu rade na realizovanju sudske odluka. Treba naglasiti i to da će shodno vremenu rada suda od 7 do 15 časova i od 7.30 do 15.30, radno vreme sudske izvršitelja biti od 7 do 22 časa. Ono što očekujemo jeste da desetostruko veći broj izvršitelja u dvostruko većem vremenu obavi daleko veći

Manje sudske - uspešnije rešava više predmeta

Zlatan Dimitrić, predsednik Privrednog suda u Beogradu

posao nego što je to do sada bio slučaj. Smatram da će se ova očekivanja sa svim sigurno realizovati u slučaju da se od maja 2012. godine za poslove o kojima govorimo angažuje adekvatan broj sudske izvršitelja. Samim tim treba konstatovati da nova zakonska rešenja sudske izvršiteljima omogućavaju da svoj posao rade na daleko ozbiljniji i efikasniji način. Zašto ne reći i to da zahvaljujući novim zakonskim rešenjima o kojima danas pričamo biti dužnik postaje kategorija koja nije nimalo jeftina i lagodna i nama

vezi s dostavljanjem. Do sada je oko 40 odsto dostave o izvršenju u prvostepenom koraku bilo bezuspešno, odnosno dolazilo je do slučajeva vraćanja tih dostava. Novim rešenjima sve te, a i mnoge druge stvari koje su bile kočnica, sada se ubrzavaju i omogućavaju da se sudske predmeti obrade mnogo brže i da se rešenja o izvršenju takođe sprovedu brže nego što je to do sada bio slučaj. Očekujem od zakona o parničnom postupku da se uhvati u koštac sa svim odgovlađenjima u postupcima, što će dovesti

U 2008. godini rešeno je više od 10.000 parnica. U toku tekuće godine rešeno je više predmeta nego 2008., a kako stvari stoje do kraja godine broj rešenih parnica će biti oko 13.000. Dakle, dolazimo do neoborivog zaključka da se sa manjim brojem sudske uspešno rešava veći broj predmeta, međutim, taj podatak očito ne zadovoljava nikoga

koji radimo u sudske preostaje samo da ovu stvar sa zadovoljstvom isprati-mo na zaista adekvatan način.

Mislim da moramo da se osvrnemo na još jedno pitanje. Kako je moguće da se shodno novim zakonskim rešenjima desi da sudske sudi dvostruku brže, i to u kraćem vremenskom roku. Odgovor je u zakonu o parničnom postupku. Upravo to zakonsko rešenje daje odgovor na ovde postavljenu dilemu. Naime, stvar je u

do napretka u radu. S obzirom na to da zakon o parničnom postupku stupa na snagu već iduće godine, biće veoma zanimljivo da se provere rezultati uspešnosti već nakon godinu dana sprovodenja tog zakonskog rešenja. Očekujem, takođe, da se ovih naših 10.000 ili 13.000 parnica poveća na 15.000 ili 20.000 rešenih parnica tokom godine, i to bez dodatnog rada, bez dodatnog angažovanja sudske i bez nekih vanrednih situacija.

Ekonomisti i pravnici su prirodni „neprijatelji“

Gašo Knežević, profesor Pravnog fakulteta u Beogradu

Na početku izlaganja hteo bih da naglasim da se svi mi koji sedimo za ovim stolom delimo u dve grupe. Prvu sačinjavaju ljudi koji se bave pravnom naukom, a drugu grupu sačinjavaju oni koji su ekspertri za ekonomiju. Smatram da sam dobro definisao ovu podelu jer biznisne koji danas sede sa nama, odnosno vlasnike firmi, takođe možemo smatrati onima koji se bave ekonomijom. Slikovito bih se izrazio rečenicom da naše dve grupe nisu „priateljske“. Naime, to je zbog toga što su ekonomisti i pravnici dve suprotnosti. Ekonomisti su sa jedne strane sluškinje razvoja, odnosno rasta, a sa druge strane pravnici su sluškinje statusa kvo, odnosno statike. Dakle, imamo dinamiku nasuprot statike.

traproduktivan jer vodi redistribucijski sredstava a ne stvaraju novih. Poznata je ona kritika: „Dajte mi ekonomiste, ubijte advokate!“ Međutim, kao što ekonomista koji razumno razmišlja nikada neće reći „ubijte pravnika!“ nego nadite pravu meru, tako i na drugoj strani postoje razumni pravnici koji pokušavaju da nađu pravu meru.

Nastavak na 8. strani

Slikovito bih se izrazio rečenicom da naše dve grupe nisu „priateljske“. Naime, to je zbog toga što su ekonomisti i pravnici dve suprotnosti. Ekonomisti su sa jedne strane sluškinje razvoja, odnosno rasta, a sa druge strane pravnici su sluškinje statusa kvo, odnosno statike. Dakle, imamo dinamiku nasuprot statike

Ekonomisti i pravnici su prirodni „neprijatelji“

Nastavak sa 7. strane

Kada je reč o poslovnom okruženju, konstatovao bih da su postojale dve bolesti našeg, ali ne samo našeg sistema. Jedan je time management a drugi je cost management. Dakle, prevedeno na srpski, upravljanje vremenom i upravljanje troškovima samog postupka. Što se tiče troškova postupka, ekonomisti to mogu lakše da razumeju zbog svog nervnog sustava, odnosno zbog svoje prirode, ali taj menadžment je kategorija sa kojom eko-

Treba im objasniti šta taj izraz znači, i to veoma dobro. Taj izraz znači da se stranke zajedno sa sudijom dogovaraju o vremenskim rokovima za pojedine radnje. Ugovori se rok za iznošenje činjenica, vreme za konačni odgovor i donosi se odluka te tajm frejm mora da bude bog za stranke i sudiju. Dobra stvar celog ovog postupka jeste to što stranke koje učestvuju u njemu mogu tačno da odredite koliko će postupak trajati, odnosno da usklade njegovo trajanje onako kako to njima odgova-

nomisti ne mogu da se pomire. To je važilo još u starom Rimu, kada se govorilo: „Plati odmah kao da si dva puta platio.“ Kod mene je svojevremeno došao direktor austrijske Koka-Kole i za mene je imao samo jedno jedino pitanje: Za koliko vremena naša arbitraža rešava proces? Takođe, pitao me je i to da li je ikako moguće da se spor reši krajem novembra, a ja sam bio zatečen njegovim pitanjem. Kada sam ga pitao zašto baš insistira da se postupak završi u tom periodu, odgovorio mi je da je dužan da završni račun preda do kraja decembra i da mu je baš veoma važno da baš tada cela situacija i bude rešena. To je još jedna slika koja pokazuje zašto su pravnici i ekonomisti prirodni „neprijatelji“.

Jedan od problema jeste to što naše sudsije ne znaju šta je to time frame.

ra. Dakle, da se vratim na ono što sam već rekao, s obzirom na to da zakonska rešenja predviđaju neka nova rešenja koja su data na raspolaganje sudijama, izuzetno je bitno raditi na edukaciji sudija šta zaista ta rešenja znače i na koji način ona pravilno mogu i da se koriste. Potrebno je izgraditi zaista jedan partnerski odnos između sudije i stranaka koje učestvuju u procesu jer je to u interesu svih učesnika.

Slučaj gospodina Vučićevića u Hrvatskoj koji je ovde iznet veoma je interesantan, i reč je o slučaju tzv. nacionalnog protekcionizma, koga imate i kod nas, samo u korist naših stranaka u odnosu na stranke iz inozemstva. Upravo zbog toga trgovci žele da se njihovi sporovi rešavaju u arbitraži, gde nacionalni protekcionizam nema uticaja.

Ono što je u zakonima napisano mora se poštovati

Snežana Malović, ministrarka pravde

Smatram da su sve izrečene primedbe i opservacije učesnika u diskusiji izuzetno korisne i da će mi to pomoći da znam u kom pravcu treba da idemo. Zaista sam zadovoljna svim onim što je danas izrečeno jer to i te kako može da nam pomogne u našem svakodnevnom radu. Nije kurtoazija kada kažem da bi češće trebalo da se organizuju ovakvi okrugli stolovi na kojima se raspravlja o praktičnim rešenjima. To je svakako obostrana korist.

Osvrnuti bih se na neke stvari koje su izrečene ovde te tako pokušam da dam odgovore na njih. U svim diskusijama je apstofirano, što je i osnovni cilj donetih zakona, da se ide u pravcu promene svesti. Kada smo krenuli u reformu pravosuda bili smo u dilemi šta prvo da uradimo. Da li da prvo izvršimo izbor kako bi u pravosudnom sistemu bili samo oni koji su stručni i sposobni da odgovore svojim zadacima, ili da prvo idemo u promenu organizacije i procedure rada. Onda smo došli do odgovora koji se sam po sebi nametnuo, da ne možemo da idemo korak po korak, već da odjednom moramo da pokrenemo sve procese. Prvi rezultati koji se nameću posle dve godine ukazuju mi da smo na dobrom putu da izvršimo misiju koju smo sami sebi zadali.

Kada smo krenuli u izmenu Zakona o krivičnom postupku, imala sam razgovor sa premijerom Mirkom Cvetkovićem, koji je po struci ekonomista i koji mi je rekao: „Da li ti možeš u zakonu da napišeš da ugovor mora da se poštuje?“ Ja sam bila zatečena zato što se u pravu prosto podrazumeva tako nešto. Takođe mi je bilo jasno zašto to kaže jer smo u praksi imali dosta slučajeva da se ugovor ne poštuje, a imali smo i slučajeve da sudski postupci u vezi s tim traju dugo. To je povlačilo nesigurnost privrednika koliko će trajati parnica, koliko će trebati da se izvrše mere koje je propisao sud, i još dosta stvari o kojima smo danas razgovarali. Upravo je u tome vrednost novih rešenja koja su propisana u novim zakonima. Njihova jednostavna poruka je da se ono što je u zakonima napisano mora poštovati. Zakoni pored toga što moraju da imaju efektivno dejstvo prilikom njihovih vršenja, takođe moraju da imaju i preventivno dejstvo. Slažem se sa svima onima koji su ovde diskutovali u smislu da se zakonima mora obezbediti sigurnost poslovanja jer to doprinosi da imamo investicije, a ako imamo investicije, onda imamo razvoj društva, itd. Takođe sam saglasna i sa tim da mora da postoji kontinuirana edukacija sudija za sve nove propise koji se doneше.

Država ne sme biti povlašćena u procesu

Miodrag Kostić, predsednik MK Grupa

Kada imamo slučajev da je država stranka u nekom procesu, a sa druge strane privatna firma, sudije po pravilu gledaju da državi obezbede privilegovani status u tom procesu. To

diskusija

je do sada bila praksa i smatram da pisci zakona moraju da pošalju signal da su se stvari promenile i da država više ne može da bude privilegovana u takvim procesima.

Nedopustivo

Gašo Knežević, profesor Pravnog fakulteta

- Skrenuo bih pažnju i na jednu reč koja se stalno pojavljuje u ekonomskom vokabularu, a to je smanjenje rizika investicija. Svi investitori bi, po pravilu, želeli da smanje rizik svoje investicije, što je logično, međutim, kalkulacija rizika je deo poslovanja svake firme. Smatram da ne treba davati ono što niko normalan ne bi ni očekivao da treba da se da. S druge strane, imamo procese koje zaista treba menjati. Recimo, Zakon o privatizaciji, član 41 tog zakona kaže: „Kada Agencija za privatizaciju raskine ugovor o privatizaciji - zadržava kupovnu cenu.“ To je necivilizovano. Ne postoji arbitraža u svetu koja će primeniti tu normu.

Ekonomisti i pravnici na istom zadatku

Miloš Bugarin, predsednik PKS

- Ono što će sigurno pomiriti pravnike i ekonomiste jeste upravljanje vremenom i upravljanje rizicima jer su na istom zadatku svi. Dva zakona o kojima smo raspravljali idu u tom pravcu. Dakle, da se skrate sudski postupci i da se uštedi ono što je najdragocenije, a to je vreme.

Potvrđena zaštita svojine

Aleksandar Vlahović, predsednik Ekonomskog instituta

Sasvim je jasno da će Ekonomski institut nastaviti da ide u korak sa vremenom. Nastojaćemo da stepen društvene odgovornosti izrazimo kroz organizaciju sličnih stručnih skupova. Ali, moram da naglasim da to ne zavisi isključivo od nas. U konkretnom slučaju inicijativa za organizaciju jednog ovakvog okruglog stola došla je od Ministarstva pravde. Smatrali smo da je naša obaveza da se ovako značajno temi pokloni naročita pažnja, te da se ona analizira argumentovano na način kako je danas tekla diskusija. U obilju populističkih kritika kao da se namerno zamagljuju istinski domeni ovog reformskog procesa. Krajnje je vreme da se prestane sa banalizacijom reformi u oblasti pravosuđa. Možemo konstatovati da su ministarstvo pravde i reformisano pravosuđe u celini najvažniji „ambasadori“ srpske privrede. Razumljivo zakonodavstvo i efikasne institucije, tj. u praksi potvrđena zaštita svojine, jeste najbolji način da se posalje pozivnica inostranim, ali i domaćim, investitorima da ulože svoj novac u našu zemlju.

Specijalni dodatak: saradnik Gojko Vlaović, urednik Rade Radovanović, fotografije Stefana Savić, prelom Branislav Bešević

